

รายงานผลการดำเนินงาน

เรื่อง

การบริหารจัดการไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2552

โดย

นายจำนงค์ เพชรอนันต์

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

สำนักส่งเสริมและพัฒนากาการเกษตรเขตที่ 5 จังหวัดสงขลา

รายงานผลการดำเนินงานนี้

เป็นเอกสารประกอบการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ 1559

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี (พืชสวน)

สำนักส่งเสริมและพัฒนากาการเกษตรเขตที่ 5 จังหวัดสงขลา

กรมส่งเสริมการเกษตร

พ.ศ. 2553

คำนำ

ไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้ที่สำคัญ ได้แก่ ทุเรียน เงาะ มังคุดและลองกอง สร้างรายได้แก่เกษตรกรจำนวนมาก แต่ในช่วงที่ผ่านมาเกษตรกรผู้ปลูกไม้ผลมักได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำที่เกิดขึ้นเป็นประจำเกือบทุกปี เนื่องจากผลผลิตในฤดูกาลออกสู่ตลาดกระจุกตัวในช่วงเวลาสั้น และทับซ้อนกับผลไม้อื่น ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมักจะแก้ไขปัญหาที่ปลายน้ำ คือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อจัดการกับผลผลิตที่ออกสู่ตลาด และขาดการบูรณาการบริหารจัดการผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ

กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ ได้มอบหมายให้สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 จังหวัดสงขลา ร่วมกับคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด เป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการผลไม้อย่างเป็นระบบ มีเอกภาพและสามารถแก้ไขปัญหาผลไม้ได้อย่างยั่งยืน โดยเริ่มจากจัดทำข้อมูลการผลิตและประมาณการผลผลิตล่วงหน้าให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องและทันเวลา นำไปสู่การจัดทำแผนและโครงการป้องกันแก้ไขปัญหาผลไม้ และมีการบูรณาการแผนงานโครงการของแต่ละหน่วยงานให้เป็นแผนระดับจังหวัดและระดับภาค โดยให้สถาบันเกษตรกร และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ผลการบริหารจัดการผลไม้ทำให้เกษตรกรขายผลไม้ได้ราคาสูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อโครงการ

จากการบริหารจัดการไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้ ซึ่งได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาผลไม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รวบรวมสาระสำคัญของผลงาน พร้อมทั้งขั้นตอนในการดำเนินการ จัดทำรายงานเล่มนี้ขึ้นมา หวังว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนองค์กรเกษตรกรผู้ผลิตผลไม้ รวมทั้งผู้สนใจสามารถนำประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ต่อไป

จำนงค์ เพชรอนันต์

มิถุนายน 2553

สารบัญ

	หน้า
ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ	1
สาระและขั้นตอนการดำเนินการ	13
ความยุ่งยากในการดำเนินการ	18
ระยะเวลาดำเนินการ	18
ผลสำเร็จของงาน	19
การนำไปใช้ประโยชน์	21
ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	22
เอกสารอ้างอิง	25

ชื่อผลงาน การบริหารจัดการไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2552

ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

การรายงานผลการบริหารจัดการไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2552 ได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี องค์ความรู้และข้อมูลที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้
2. สถานการณ์และปัญหาไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้
3. ยุทธศาสตร์พัฒนาผลไม้ไทย
4. แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้
5. การบริหารจัดการไม้ผลภาคใต้

1. ลักษณะไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้

ลพ ภาวภูตานนท์ (2552) กล่าวว่าไม้ผลหมายถึงพืชที่ให้ผลและสามารถนำผลมาบริโภคทั้ง ในรูปผลไม้สดและผลไม้แปรรูปเพื่อเป็นอาหารเสริมหรือในลักษณะเป็นของว่างนอกเหนือจากอาหารหลัก ประจำวัน มีทั้งที่เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ไม้พุ่ม ไม้เถาเลื้อย ไปจนถึงพืชล้มลุก

ไม้ผลเขตร้อนชื้น เป็น ไม้ผลประเภทที่ชอบอุณหภูมิสูงและมีความชื้นสัมพัทธ์ใน บรรยากาศสูงในการเจริญเติบโต ปลูกได้ดีในเขตที่มีฤดูฝนต่อเนื่องยาวนาน หากมีสภาพแห้งแล้งต่อเนื่องอาจ ทำให้ใบไหม้และร่วงได้ ไม้ผลในกลุ่มนี้ได้แก่ ทูเรียน เงาะ มังคุด และลองกอง

1) ทูเรียน (Durian; Durio zibethimus Murr.) วงศ์ Bombacaceae ไม้ผลยืนต้นขนาดใหญ่ ไม้ผลัดใบ เป็นราชาแห่งผลไม้ (The king of fruits) ด้วยรสชาติที่ถูกปากผู้บริโภคชาวเอเชียและลักษณะผลที่มีหนามแหลม มีมากกว่า 100 พันธุ์ แต่พันธุ์ที่ปลูกเป็นการค้าและเป็นที่ต้องการของตลาด 4 พันธุ์ คือ พันธุ์ กระดุมทอง ก้านยาว ชะนี และหมอนทอง ซึ่งออกสู่ตลาดไม่พร้อมกัน โดยพันธุ์กระดุมทองเป็นพันธุ์เบา จะออกสู่ตลาดได้ก่อนพันธุ์อื่น ๆ ติดตามด้วย พันธุ์ชะนี ก้านยาว และหมอนทอง ตามลำดับ

- พันธุ์กระดุมทอง ทรงพุ่มโปร่ง ใบใหญ่ ป้อม ผลทรงกลม ขนาดเล็ก ร่องพูลึก เปลือกบาง หนามค่อนข้างถี่ เนื้อสีเหลืองเข้มแต่บาง รสหวานจัด

- พันธุ์ก้านยาว กิ่งยาว ใบใหญ่ ทิ้งกิ่งง่าย ผลขนาดเล็ก มองเห็นร่องพูไม่ชัด มีก้านผลที่ยาว เป็นลักษณะเด่น เนื้อสีเหลือง ละเอียด ไม้และเมื่อสุก รสหวานมัน กลิ่นไม่แรง

- พันธุ์ชะนี ทรงพุ่มแน่นทึบ ใบเล็ก ผลทรงกระบอก ขนาดปานกลาง เนื้อละเอียดเหนียว สีเหลืองเข้ม รสหวานมัน และกลิ่นแรง

- พันธุ์หมอนทอง ทรงพุ่มโปร่ง ใบใหญ่ยาวเรียว ผลขนาดใหญ่ ยาว ก้นผลแหลม เนื้อหนา สีเหลืองอ่อน รสหวานจัด กลิ่นน้อย เป็นพันธุ์ที่ตลาดต่างประเทศต้องการมาก

2) ลองกอง (Longkong; *Agalaila domestica* Pelleg x *A. dookoo* Griff) วงศ์ Meliaceae ไม้ผลยืนต้นเขตร้อนชื้น ขนาดกลาง ความสูง 5 – 10 เมตร ไม้ผลัดใบ ชอบร่มเงา และมักปลูกแซมในสวนไม้ผล เนื้อลองกองมีลักษณะใส รสหวานอมเปรี้ยว กลิ่นหอม มีทั้งเนื้อค่อนข้างแห้ง และเนื้อค่อนข้างฉ่ำน้ำ ลองกองแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ลองกองแห้ง ลองกองน้ำ และลองกองปลาแม่ โดยลองกองแห้งเป็นกลุ่มที่พบทั่วไปในตลาด มีคุณภาพดีที่สุดในเนื้อไม่ฉ่ำน้ำ รสชาติหอมหวาน ลองกองมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลางสาด แต่มีรสชาติดีกว่าและได้ราคาดีกว่ากลางสาดมาก

3) มังคุด (Mangosteen; *Garcinia mangostana* L.) เป็นไม้ผลยืนต้นในวงศ์ Guttiferae มีผลสวยสะดูดตาและรสชาติดี จนได้รับฉายาว่า ราชินีแห่งผลไม้ (The queen of fruits) เป็นไม้ผลยืนต้น ไม้ผลัดใบ ขนาดใหญ่ ความสูง 6-25 เมตร ลำต้นตรง ทรงพุ่มรูปพีระมิด แตกกิ่งก้านสม่ำเสมอรอบทรงพุ่ม เปลือกผลหนาสีม่วงแดงเมื่อสุก และมียางสีเหลือง เนื้อสีขาวมี 4-8 กลีบ เป็นกลีบใหญ่ 1-2 กลีบ ซึ่งมีเมล็ด อยู่ภายใน เมล็ดเจริญเติบโตจากเนื้อเยื่อของต้นแม่ (Apomictic seed) งอกให้ต้นกล้ามากกว่า 1 ต้น เมื่อนำมาปลูก จะไม่กลายเป็นพันธุ์ และทำให้มังคุดที่ปลูกในประเทศไทยมีเพียงพันธุ์เดียว

4) เงาะ (Rambutan; *Nephelium lappaceum*) วงศ์ Sapindaceae เป็นไม้ผลยืนต้นขนาดกลาง ถึงใหญ่ ไม้ผลัดใบ ทรงพุ่มแผ่และค่อนข้างแน่น พันธุ์ที่ปลูกเป็นการค้า ได้แก่ พันธุ์โรงเรียน พันธุ์สีชมพู และพันธุ์สีทอง พันธุ์โรงเรียนเป็นพันธุ์ที่มีการปลูกมากที่สุด ผลสีแดงจัด เนื้ออ่อน รสหวาน

2. สถานการณ์และปัญหาไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้

2.1 สถานการณ์ไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2552

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 (2552) รายงานว่า ทูเรียน เงาะ มังคุด และลองกอง เป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจะมีปัญหาการขาดผลผลิตตกต่ำ ดังนั้น ข้อมูลการผลิตจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ และผู้บริหารระดับจังหวัด ใช้ประกอบการตัดสินใจกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาการตลาดที่อาจจะเกิดขึ้น โดยหน่วยงานสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในภาคใต้ ได้ร่วมจัดข้อมูลเอกภาพผลไม้รวม 4 ชนิด ได้แก่ เงาะ ทูเรียน มังคุดและลองกอง ดังนี้

ผลไม้รวม(เงาะ ทูเรียน มังคุด ลองกอง)

เนื้อที่ยืนต้น ระหว่างปี 2550-2552 มีแนวโน้มลดลงทุกปี โดยปี 2552 ผลไม้ 4 ชนิด มีเนื้อที่ยืนต้นรวม 1,144,358 ไร่ (ลดลงจากปี 2551 ร้อยละ 4.13) แยกเป็นเนื้อที่ยืนต้นของทูเรียน 351,996 ไร่ (31%) ลองกอง 331,300 ไร่ (29%) มังคุด 287,589 ไร่ (25%) และเงาะ 173,473 ไร่ (15%) เนื้อที่ยืนต้นผลไม้ทั้ง 4 ชนิดกระจายทุกจังหวัดในภาคใต้ จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลักได้แก่จังหวัดชุมพร 240,536 ไร่ (21%) นครศรีธรรมราช 218,776 ไร่ (19%) นราธิวาส 169,071 ไร่ (15%) สุราษฎร์ธานี 121,593 ไร่ (11%) ยะลา 120,844 ไร่ (11%) และจังหวัดอื่น ๆ รวม 9 จังหวัด 273,538 ไร่ (23%)

เนื้อที่ให้ผล ระหว่างปี 2550 – 2552 มีแนวโน้มลดลงและเพิ่มขึ้นไม่แน่นอนทั้งนี้ขึ้นกับอายุ การปลูกผลไม้และการโค่นไม้ผลปรับเปลี่ยนไปเป็นกิจกรรมอื่น ๆ ปี 2552 ผลไม้ 4 ชนิด มีเนื้อที่ให้ผล รวม 992,318 ไร่ (87% ของเนื้อที่ยืนต้น) จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลักได้แก่จังหวัดชุมพร 232,231 ไร่ (23%) นครศรีธรรมราช 182,076 ไร่ (18%) นราธิวาส 146,403 ไร่ (15%) สุราษฎร์ธานี 105,451 ไร่ (11%) ยะลา 100,108 ไร่ (10%) และจังหวัดอื่น ๆ รวม 9 จังหวัด 226,049 ไร่ (23%)

ผลผลิต ระหว่างปี 2550 – 2552 มีแนวโน้มไม่แน่นอนขึ้นอยู่กัสภาพดินฟ้าอากาศและการดูแลรักษา ปี 2552 ไม้ 4 ชนิดมีผลผลิตรวม 692,051 ตัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 52) แยกเป็น ผลผลิตทุเรียน 299,195 ตัน (44%) มังคุด 158,370 ตัน (23%)เงาะ 141,151 ตัน (20%)และลองกอง 93,335 ตัน (13%) ผลผลิตผลไม้ 4 ชนิดกระจายทุกจังหวัดในภาคใต้ จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลักได้แก่ จังหวัดชุมพร 210,154 ตัน (30%) นครศรีธรรมราช 140,448 ตัน (20%) สุราษฎร์ธานี 94,915 ตัน (14%)ยะลา 57,875 ตัน (8%)และนราธิวาส 54,261 ตัน (8%) และจังหวัดอื่น ๆ รวม 9 จังหวัด 134,398 ไร่ (20%)

เงาะ

เนื้อที่ยืนต้น ระหว่างปี 2550 – 2552 มีแนวโน้มลดลงทุกปี เนื่องจากการโค่นเงาะปรับเปลี่ยนไปเป็นกิจกรรมอื่น ๆ โดยปี 2552 มีเนื้อที่ยืนต้นรวม 173,473 ไร่ (ลดลงจากปี 2551 ร้อยละ 8.5) เนื้อที่ยืนต้นกระจายทุกจังหวัดในภาคใต้ จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลักได้แก่จังหวัดนครศรีธรรมราช 46,910 ไร่ (27%) สุราษฎร์ธานี 43,246 ไร่ (25%) นราธิวาส 31,056 ไร่ (18%) และชุมพร 10,140 ไร่ (6%)

เนื้อที่ให้ผล ระหว่างปี 2550 – 2552 มีแนวโน้มลดลง ปี 2552 เงาะมีเนื้อที่ให้ผลรวม 169,136 ไร่ (97% ของเนื้อที่ยืนต้น) จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลักได้แก่จังหวัดนครศรีธรรมราช 45,531 ไร่ (27%) สุราษฎร์ธานี 42,891 ไร่ (25%) นราธิวาส 30,210 ไร่ (18%) และชุมพร 9,979 ไร่ (6%)

ผลผลิต ระหว่างปี 2550 – 2552 มีแนวโน้มไม่แน่นอนขึ้นอยู่กัสภาพดินฟ้าอากาศและการดูแลรักษา ปี 2552 คาดว่าเงาะจะมีผลผลิตรวม 141,151 ตัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 13.8) ผลผลิตเงาะกระจายทุกจังหวัดในภาคใต้ จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลักได้แก่จังหวัดนครศรีธรรมราช 47,261 ตัน (33%) สุราษฎร์ธานี 42,891 ตัน (30%) นราธิวาส 16,011 ตัน (11%) และชุมพร 7,075 ตัน (5%)

ช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต ฤดูกาลเก็บเกี่ยวเงาะภาคใต้เริ่มจากเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ในปี 2552 คาดว่าจะมีผลผลิตรวม 141,151 ตัน จะเก็บเกี่ยวผลผลิตสูงสุดในเดือนสิงหาคม 60,749 ตัน (43.0 %) รองลงมาในเดือนกรกฎาคม 49,494 ตัน (35.1 %)

ทุเรียน

เนื้อที่ยืนต้น ระหว่างปี 2550–2552 มีแนวโน้มลดลงทุกปี ปี 2552 ทุเรียนมีเนื้อที่ยืนต้นรวม 351,996 ไร่ (ลดลงจากปี 2551 ร้อยละ 5.8) เนื้อที่ยืนต้นกระจายทุกจังหวัดในภาคใต้ จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลัก ได้แก่จังหวัดชุมพร 115,253 ไร่ (33%) ยะลา 56,281 ไร่ (16%) นครศรีธรรมราช 44,247 ไร่ (13%) สุราษฎร์ธานี 37,778 ไร่ (11%) และนราธิวาส 30,854 ไร่ (9%)

เนื้อที่ให้ผล ระหว่างปี2550–2552 มีแนวโน้มลดลงและเพิ่มขึ้นไม่แน่นอนทั้งนี้ขึ้นกับอายุ การปลูกและการปรับเปลี่ยนไปเป็นกิจกรรมอื่นๆ ปี 2552 ทุเรียนมีเนื้อที่ให้ผลรวม 323,211 ไร่ (92% ของเนื้อที่ยืนต้น) จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลักได้แก่จังหวัดชุมพร 114,056 ไร่ (35%) ยะลา 49,976 ไร่ (15%) นครศรีธรรมราช 41,434 ไร่ (13%) สุราษฎร์ธานี 32,787 ไร่ (10%) และนราธิวาส 28,325 ไร่ (9%)

ผลผลิต ระหว่างปี 2550 – 2552 มีแนวโน้มไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศและการดูแลรักษา ปี 2552 คาดว่าทุเรียนจะมีผลผลิตรวม 299,195 ตัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 24.1) ผลผลิตทุเรียน กระจายทุกจังหวัดในภาคใต้ จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลักได้แก่จังหวัดชุมพร 122,778 ตัน (41%) นครศรีธรรมราช 41,463 ตัน (14%) ยะลา 40,823 ตัน (14%) สุราษฎร์ธานี 36,096 ตัน (12%) และนราธิวาส 17,092 ตัน (6%)

ช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต ฤดูกาลเก็บเกี่ยวทุเรียนภาคใต้เริ่มจากเดือนมิถุนายนถึงเดือนพฤศจิกายน ในปี 2552 คาดว่าจะมีผลผลิตรวม 299,195 ตัน จะเก็บเกี่ยวผลผลิตสูงสุดในเดือนสิงหาคม 115,848 ตัน (38.7 %) รองลงมาในเดือนกรกฎาคม 59,553 ตัน (19.9 %)

มังคุด

เนื้อที่ยืนต้น ระหว่างปี 2550 – 2552 มีแนวโน้มลดลงทุกปี ปี 2552 มังคุดมีเนื้อที่ยืนต้นรวม 287,589 ไร่ (ลดลงจากปี 2551 ร้อยละ 2.4) เนื้อที่ยืนต้นกระจายทุกจังหวัดในภาคใต้ จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลัก ได้แก่วัดนครศรีธรรมราช 93,342 ไร่ (33%) ชุมพร 76,930 ไร่ (27%) นราธิวาส 27,534 ไร่ (10%) ระนอง 17,072 ไร่ (8%) สุราษฎร์ธานี 17,057 ไร่ (6%) และพังงา 13,339 ไร่ (5%)

เนื้อที่ให้ผล ระหว่างปี2550–2552 มีแนวโน้มลดลงและเพิ่มขึ้นไม่แน่นอนทั้งนี้ขึ้นกับอายุ การปลูกและการปรับเปลี่ยนไปเป็นกิจกรรมอื่นๆ ปี 2552 มังคุดมีเนื้อที่ให้ผลรวม 242,220 ไร่ (84% ของเนื้อที่ยืนต้น) จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลักได้แก่จังหวัดชุมพร 76,204 ไร่ (31%) นครศรีธรรมราช 71,199 ไร่ (29%) นราธิวาส 21,536 ไร่ (9%) ระนอง 14,750 ไร่ (8%) สุราษฎร์ธานี 13,181 ไร่ (5%) และพังงา 12,900 ไร่ (5%)

ผลผลิต ระหว่างปี 2550 – 2552 มีแนวโน้มไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศและการดูแลรักษา ปี 2552 คาดว่ามังคุดจะมีผลผลิตรวม 158,370 ตัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 151.8) ผลผลิตมังคุดกระจายทุกจังหวัดในภาคใต้ จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลักได้แก่จังหวัดชุมพร 52,962 ตัน (33%) นครศรีธรรมราช 42,435 ตัน (27%)พังงา 11,094 ตัน (7%) นราธิวาส 10,833 ตัน (7%) และระนอง 9,794 ตัน (8%)

ช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต ฤดูกาลเก็บเกี่ยวมังคุดภาคใต้เริ่มจากเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ในปี 2552 คาดว่าจะมีผลผลิตรวม 158,370 ตัน จะเก็บเกี่ยวผลผลิตสูงสุดในเดือนสิงหาคม 55,885 ตัน (35.3 %) รองลงมาในเดือนกรกฎาคม 44,790 ตัน (28.3 %)

ลองกอง

เนื้อที่ยืนต้น ระหว่างปี 2550–2552 มีแนวโน้มลดลงทุกปี ปี 2552 ลองกองมีเนื้อที่ยืนต้นรวม 331,300 ไร่ (ลดลงจากปี 2551 ร้อยละ 1.3) เนื้อที่ยืนต้นกระจายทุกจังหวัดในภาคใต้ จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลัก ได้แก่จังหวัดนราธิวาส 79,627 ไร่ (24%) ยะลา 51,416 ไร่ (16%) ชุมพร 38,213 ไร่ (12%) นครศรีธรรมราช 34,277 ไร่ (10%) และสงขลา 24,873 ไร่ (8%)

เนื้อที่ให้ผล ระหว่างปี 2550 – 2552 มีแนวโน้มลดลงและเพิ่มขึ้นไม่แน่นอนขึ้นกับอายุการปลูกและการปรับเปลี่ยนไปเป็นกิจกรรมอื่น ๆ ปี 2552 ลองกองมีเนื้อที่ให้ผลรวม 257,751 ไร่ (78% ของเนื้อที่ยืนต้น) จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลักได้แก่จังหวัดนราธิวาส 67,483 ไร่ (26%) ยะลา 38,609 ไร่ (15%) ชุมพร 34,432 ไร่ (13%) นครศรีธรรมราช 23,758 ไร่ (9%) และสุราษฎร์ธานี 18,607 ไร่ (7%)

ผลผลิต ระหว่างปี 2550 – 2552 มีแนวโน้มไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศและการดูแลรักษา ปี 2552 คาดว่าลองกองจะมีผลผลิตรวม 93,335 ตัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 196.7) ผลผลิตลองกอง กระจายทุกจังหวัดในภาคใต้ จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตหลักได้แก่จังหวัดชุมพร 27,339 ตัน (29%) นราธิวาส 10,325 ตัน (11%) ยะลา 9,421 ตัน (10%) นครศรีธรรมราช 9,289 ตัน (10%) และ สุราษฎร์ธานี 7,294 ตัน (8%)

ช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต ฤดูกาลเก็บเกี่ยวลองกองภาคใต้เริ่มจากเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ในปี 2552 คาดว่าจะมีผลผลิตรวม 93,335 ตัน จะเก็บเกี่ยวผลผลิตสูงสุดในเดือนสิงหาคม 42,058 ตัน (45.1 %) รองลงมาในเดือนกันยายน 23,844 ตัน (25.6 %)

2.2 ปัญหาการผลิตและการตลาดไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2552

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 (2552) รายงานว่า ในปี 2552 ผลผลิตผลไม้ภาคใต้ที่สำคัญทั้ง 4 ชนิด มีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2551 และออกสู่ตลาดมากในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ประกอบกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น ค่าครองชีพที่สูงขึ้น เศรษฐกิจโลกตกต่ำ อาจส่งผลกระทบต่อตลาดและราคาผลไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ผลไม้ออกพร้อมๆ กันหรือช่วงผลไม้กระจุกตัว (Peak) อาจเกิดปัญหาผลผลิตล้นตลาด และราคาตกต่ำขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการผลผลิตผลไม้ให้กระจายสู่ตลาดต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว

3. ยุทธศาสตร์พัฒนาผลไม้ไทย

กรมส่งเสริมการเกษตร (2552) ได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาผลไม้ไทย พ.ศ.2552-2556 โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อให้มีกรอบทิศทางการพัฒนาการผลิต การตลาดและการบริหารจัดการผลไม้อย่างเป็นระบบ มีเอกภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาผลไม้ได้อย่างยั่งยืน (2) เพื่อให้เกษตรกรชาวสวนผลไม้มีความมั่นคงในอาชีพ รายได้ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (3) เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลไม้ไทยและขยายการส่งออกให้มากขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพการผลิต

- 1.1 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- 1.2 เพิ่มปริมาณผลผลิตนอกฤดู
- 1.3 พัฒนาการจัดการคุณภาพผลผลิตหลังเก็บเกี่ยว
- 1.4 พัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มผู้ผลิตและเครือข่ายการผลิตการตลาด
- 1.5 พัฒนาระบบฐานข้อมูลไม้ผล

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาตลาดภายในประเทศ

- 2.1 เพิ่มประสิทธิภาพตลาดกลางในแหล่งผลิต
- 2.2 เพิ่มปริมาณการรวบรวมและจำหน่ายผลผลิตคุณภาพผ่านสถาบันเกษตรกร
- 2.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายสินค้าไปยังจังหวัดนอกแหล่งผลิต
- 2.4 รมรงค์ส่งเสริมการบริโภคผลไม้ไทย
- 2.5 เพิ่มประสิทธิภาพการค้ากับดูแลการนำเข้าผลไม้จากต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาตลาดส่งออก

- 3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าในต่างประเทศของภาคเอกชน
- 3.2 สนับสนุนการเปิดตลาดใหม่
- 3.3 สนับสนุนการรักษาและขยายตลาดเดิม
- 3.4 ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมผลไม้ไทยในต่างประเทศ
- 3.5 การแก้ไขปัญหาอุปสรรคด้านกฎระเบียบการส่งออก/นำเข้า
- 3.6 การพัฒนาเครือข่ายการส่งออกและระบบโลจิสติกส์

กลยุทธ์ที่ 4 ตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้

- 4.1 การพัฒนาและแก้ไขปัญหาผลไม้ทั้งระบบให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และภาคเอกชน
- 4.2 การสนับสนุนการพัฒนาไม้ผลตามยุทธศาสตร์จังหวัด / กลุ่มจังหวัด
- 4.3 การดำเนินการอื่นเพื่อป้องกันปัญหาและความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและภาคเอกชน
- 4.4 การสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแปรรูป การค้า การส่งออก และการบริหารจัดการผลไม้

4. แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2552) รายงานว่า นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ คณะรัฐมนตรีได้วางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ พ.ศ. 2550 เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2550 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ ประกอบด้วย

- 1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ

2) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ

3) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมส่งเสริมการส่งออก อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงคมนาคม ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม และ ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

4) กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนเกษตรกร สถาบันเกษตรกรและภาคเอกชน ที่กรรมการตาม (1) (2) และ (3) ร่วมคัดเลือกจำนวนไม่เกิน 4 คน

5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งกรรมการตาม (1) (2) และ (3) ร่วมคัดเลือกจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและความชำนาญ เป็นที่ประจักษ์ในด้านการเกษตร ด้านกฎหมาย ด้านการเงินการคลัง ด้านการตลาด ด้านการบริหาร ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ จำนวนไม่เกิน 4 คน

ให้อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรแต่งตั้งข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตรไม่เกิน 2 คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้กรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1) พิจารณาแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ทั้งระบบ เพื่อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี และสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ ผู้ประกอบการ และสถาบันเกษตรกรร่วมมือดำเนินการให้มีเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) ประสานหน่วยงานของรัฐ ผู้ประกอบการ และสถาบันเกษตรกรในการกำหนดมาตรฐานในการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้

3) ส่งเสริมและช่วยเหลือเกษตรกรและภาคเอกชนในการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งองค์กร เพื่อให้มีบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ รวมทั้งสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ

4) ประสานกับหน่วยงานรัฐ และกรรมการทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการผลิต การพัฒนาคุณภาพ การแปรรูป การตลาด และการบริหารจัดการผลไม้ เพื่อแก้ไขปัญหาในการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้

5) ประสานการจัดทำแผนงานและโครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

6) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้ หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

7) ออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

8) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบนี้ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

คณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้เพื่อการแก้ไขปัญหาด้วยการบูรณาการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาผลไม้จากทุกภาคส่วน เข้ามาช่วยกันแก้ไขปัญหาภายใต้หลักการ

- 1) สนับสนุนให้กลไกตลาดปกติดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่แทรกแซงราคา
- 2) ดำเนินการร่วมกันระหว่างส่วนกลางกับจังหวัด โดยจังหวัดเป็นหน่วยงานหลัก ส่วนกลางเป็นหน่วยสนับสนุน ทั้งนี้ จังหวัดจะเป็นผู้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาผลไม้ระดับจังหวัด ซึ่งจะมีทั้งแผนที่จังหวัดสามารถดำเนินการได้เอง และแผนที่จังหวัดจำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนจากส่วนกลาง
- 3) การบริหารจัดการ โดยผ่านคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ และคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด

5. การบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้

5.1 ความหมายการบริหารจัดการ

กิ่งพร ทองใบ (2544) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ด้วยการวางแผน การจัดการองค์กร การนำและการควบคุมมนุษย์ สภาพทาง ทางการเงิน สารสนเทศ และทรัพยากรอื่นขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ Administration นิยมแปลว่า การบริหาร ใช้ในการบริหารระดับสูง เน้นการกำหนดนโยบายหลัก และการวางแผนระยะยาว เป็นคำที่นิยมใช้ในภาครัฐ ซึ่งเรียกว่า การบริหารรัฐกิจ (Public administration) ส่วน Management นิยมแปลว่า การจัดการ เน้นการนำนโยบายหลักการหรือแผนระยะยาวที่ได้วางไว้มาวางแผนปฏิบัติการซึ่งเป็นแผนระยะสั้นและการดำเนินการให้บรรลุผล คำว่า การจัดการ นิยมใช้ในภาครัฐกิจ ที่เรียกว่า การจัดการธุรกิจ

ศักดา เสนาร์กษ (2542) ได้ให้ความหมายของการจัดการ (Management) คือ กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์กร การตระหนักถึงความสามารถ ความถนัด ความต้องการ และความมุ่งหมายด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กรควบคู่ไปด้วย องค์กรถึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความแตกต่างระหว่างการจัดการและการบริการ

ความหมายที่หนึ่ง การบริหารกำหนดนโยบาย การจัดการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ความหมายที่สอง การจัดการเป็นภาพรวม การบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ

ความหมายที่สาม การจัดการและการบริหารมีความหมายเหมือนกันใช้แทนกันได้ แต่มักใช้การจัดการในทางธุรกิจ การบริหารทางราชการ

5.2 การบริหารจัดการผลไม้

ดิเรก ทองอร่าม (2545) กล่าวว่า ผู้ผลิตต้องผลิตพืชที่เป็นสินค้าที่เทียบพร้อมด้วย มาตรฐาน คุณภาพ ปริมาณ เวลา และตามความต้องการของตลาดหรือผู้บริโภค ที่มีผลตอบแทนที่คุ้มทุนหรือ คุ้มค่ากับการลงทุนและภายใต้ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เพื่อสามารถต่อสู้กับคู่แข่งภายในและ นานาชาติที่มีการกำหนดมาตรฐานการผลิตในระดับต่าง ๆ ขึ้นมา ต้องมีการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการการผลิต คือเริ่มตั้งแต่ (1) การวิเคราะห์ กำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อการตัดสินใจในการผลิต (2) การ วางแผนการผลิต (แผนปฏิบัติการ และงบประมาณ) (3) การจัดการในกระบวนการผลิต (การจัดการก่อน การผลิต) การจัดการผลผลิต (การจัดการหลังการผลิตที่เกี่ยวข้องกับวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว จะผลิตเพื่อ จำหน่ายสด หรือแปรรูป) และการจัดการตลาด (ลูกค้า/คู่ขาย/คู่แข่ง ส่วนแบ่งตลาด ช่องทางตลาด ฯลฯ)

หลักในการตัดสินใจในการผลิตสามารถกระทำโดยการที่ผู้ผลิตต้องทำการวิเคราะห์ ศักยภาพของปัจจัยต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญของปัจจัย คือเริ่มต้นการวิเคราะห์จาก ศักยภาพของ การตลาด ศักยภาพการผลิต ศักยภาพเทคโนโลยี ศักยภาพบุคลากร จนถึงศักยภาพทางการเงินและปัจจัยเสริม อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจแล้วจึงตัดสินใจ ดังนี้

1) ตลาดเป็นสิ่งแรกที่ผู้ผลิตต้องคำนึงถึงก่อนที่จะตัดสินใจในการผลิต ผู้ผลิตจะต้องผลิต ตามความต้องการของตลาดเสมอ เพราะผลิตแล้ว ไม่มีตลาดรองรับแล้วจะเป็นปัญหาในการซื้อ-ขาย ดังนั้น ผู้ผลิตต้องทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับ

- ลักษณะตลาด ต้องสามารถมองตลาดหรือวิเคราะห์ความต้องการของตลาดที่เกี่ยวข้องกับ การผลิตของตนเองได้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะทำการผลิตตามรายละเอียดที่ตลาดต้องการ อันเป็นลักษณะที่ใช้ “การตลาดนำการผลิต”

- ขนาดของตลาด ขนาดของตลาดจะเกี่ยวข้องกับอุปสงค์และอุปทาน ผลผลิตที่ผลิตได้และ ปริมาณส่งออก

- แนวโน้มของตลาด ผู้ทำการผลิตต้องทราบว่าแนวโน้มของตลาดเป็นอย่างไร หรือ แนวโน้มของตลาดดีหรือไม่ และจะมีโอกาสในการตลาดนั้นมากน้อยเพียงใด

- มาตรฐานและคุณภาพ สินค้าที่ผลิตได้ตามมาตรฐานและคุณภาพจะเป็นสินค้าที่ได้รับการ ขอมรับจากลูกค้า

- คู่แข่งขันและลูกค้า คู่แข่งขันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพืชให้แก่ลูกค้าซึ่งเป็นตลาดของตน เพื่อจะได้วางแผนการผลิตที่สามารถเข้าสู่ตลาดได้อย่างที่ตลาดต้องการ ทั้งในด้านปริมาณ เวลา คุณภาพ และ ลูกค้าเป็นผู้ให้บริการหรือบริโภคสินค้าที่ผลิตขึ้นต้องการผลผลิตแบบไหนได้แล้วจะทำให้ธุรกิจการผลิตประสบความสำเร็จ

- ศักยภาพของไม้ผลไทยในการต่อสู้กับคู่แข่งชั้นและลูกค้า ประเมินศักยภาพด้านตลาดในลักษณะการจำหน่ายสด การแปรรูป ชนิด และความหลากหลายในการใช้ประโยชน์

2) ศักยภาพในการผลิต

- สภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ การจัดการการผลิตพืชให้ได้ผลผลิตจากการเจริญเติบโต ออกมาให้ได้ปริมาณ คุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศมาก

- ปริมาณผลผลิต ต้นทุนการผลิต ผู้ผลิตจะต้องมองต้นทุนในการผลิต ว่าปริมาณผลผลิตที่ได้นั้นมีจุดคุ้มทุนอย่างไรกับระยะเวลาในการผลิต

- จุดคุ้มทุน พิจารณาถึงความคุ้มทุนระหว่างค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นและรายได้จากการขายผลผลิต

- ประสิทธิภาพการผลิตของผู้ผลิตและคู่แข่ง ต้องรู้จักขอบเขตหรือขีดความสามารถในการผลิต เพื่อนำเอามาเปรียบเทียบและปรับปรุงขีดความสามารถในการผลิตของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

3) ศักยภาพของเทคโนโลยี มีความสำคัญต่อการผลิตและความสำเร็จของธุรกิจทำให้ การจัดการในกระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตในการเพิ่มปริมาณ คุณภาพ ในการตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อการผลิต ผู้ผลิตจะต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมความเหมาะสม สภาพทางเศรษฐกิจ ขนาดของธุรกิจ ทั้งนี้เพื่อให้ได้เทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการจัดการผลิตอย่างแท้จริง

4) ศักยภาพของบุคลากรที่จะทำสวน ต้องเป็นผู้ที่มีใจรักในการเรียนรู้ หาประสบการณ์ มีความถนัดและความอดทน ทั้งนี้ เพราะกิจการทางด้านการเกษตรต้องเจอกับปัญหาธรรมชาติที่ต้องเอาชนะอยู่เสมอ รวมทั้งจะต้องมีความสามารถในการจัดการ โดยเฉพาะการจัดการทำสวนในทางธุรกิจ

5) ศักยภาพทางการเงิน และปัจจัยเสริมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการผลิตพืช

- ศักยภาพทางการเงิน การผลิตพืชเพื่อการค้าในทางธุรกิจและมีการแข่งขันทางคุณภาพของผลผลิตมีความจำเป็นที่ต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตมากกว่าการผลิตแบบยังชีพ แต่เทคโนโลยีที่นำมาใช้ ทำการผลิตจะมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา ให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้

- ปัจจัยเสริมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการผลิตพืช ได้แก่ นโยบายของรัฐบาลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยพื้นฐานจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานเหล่านี้มีหลายอย่าง เช่น ถนน การคมนาคม ไฟฟ้า การชลประทาน หรือ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

- สารสนเทศทางพืช ชาวสวนที่จะประสบความสำเร็จในอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่มีสายตากว้างไกล มีข้อมูล ข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์

5.3 การบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2552) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552 โดยในส่วนของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 จังหวัดสงขลา มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) ประสานจังหวัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในฐานะผู้แทนเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้และกรมส่งเสริมการเกษตร

2) จัดประชุมสัมมนาจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผน ปรับปรุงวิธีการทำงาน และพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) ติดตาม นิเทศการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการ

4) รายงานผลการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ในภาพรวม ต่อกรมส่งเสริมการเกษตรทุกสัปดาห์และเมื่อสิ้นสุดโครงการ

5) รายงานผลการใช้จ่ายเงินทุกสัปดาห์และเมื่อสิ้นสุดโครงการ พร้อมส่งเงินเหลือคืน คชก. ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 จังหวัดสงขลา ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ดังนี้

1) การจัดทำข้อมูลการผลิตผลไม้ให้เป็นเอกภาพ

1.1) จัดทำข้อมูลประมาณการผลิตล่วงหน้าของผลไม้ โดยหน่วยงานสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคาดคะเนผลผลิตล่วงหน้าสำหรับใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการจัดการผลผลิตก่อนที่จะเก็บเกี่ยว

1.2) ส่งเสริมองค์กรเกษตรกรจัดทำข้อมูลผลผลิตขององค์กรเกษตรกรเพื่อการตกลงซื้อขายและเชื่อมโยงการตลาดกับการผลิต

2) การพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกรและเครือข่าย

2.1) พัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง ทั้งศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชนและกลุ่มส่งเสริมการเกษตร ให้เป็นศูนย์กลางบริหารจัดการการผลิต – การตลาดให้กับชุมชนได้อย่างแท้จริง รวมทั้งส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการตลาด - แปรรูปผลไม้

2.2) สนับสนุนโรงคัดแยก-บรรจุหีบห่อผลไม้ ที่มีระบบบริหารงานคุณภาพเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัย พร้อมทั้งให้ความรู้แก่คณะกรรมการศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน

2.3) พัฒนากลุ่มผู้ผลิต ศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน ให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการผลผลิต รวมทั้งการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร วิชาการ เงินทุน และการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มผู้ผลิตกับผู้ประกอบการ

2.4) สนับสนุนศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชนจัดตั้งกลุ่มเยาวชนเพื่อพัฒนาคุณภาพผลไม้

3) การพัฒนาคุณภาพผลผลิต

3.1) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตที่ดีและเหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) รวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตผลไม้ปลอดฤดู - ก่อนฤดู ให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง โดยใช้องค์ความรู้ผสมผสานกับภูมิปัญญาของเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น / แต่ละสภาพแวดล้อม (ภูมิอากาศ)

3.2) จัดทำแปลงเรียนรู้การจัดการสวนผลไม้เพื่อพัฒนาคุณภาพ ซึ่งมีระบบบริหารงานคุณภาพในการผลิต (Quality management system) เพื่อควบคุมการผลิตและคุณภาพผลผลิตตั้งแต่ระดับสวนที่สามารถตรวจสอบกลับได้ (Traceability)

4) การกระจายผลผลิตออกสู่ตลาด

4.1) ใช้กลไกของศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน / กลุ่มเกษตรกรรวบรวมผลผลิตคุณภาพดีผ่านจตุรรวบรวมผู้ส่งออก ห้างสรรพสินค้า และผลผลิตคุณภาพรองกระจายไปยังจังหวัดนอกแหล่งผลิต

4.2) จัดประชุมเชื่อมโยงการผลิตการตลาด ก่อนผลผลิตออกสู่ตลาดเพื่อแก้ไขปัญหาที่ผลผลิตจากหลายจังหวัดมุ่งสู่ตลาดแหล่งเดียวกัน และเร่งรัดกระจายผลผลิตในภาวะวิกฤติ

4.3) ถ่ายทอดความรู้การจัดการธุรกิจและเชื่อมโยงการซื้อขายระหว่างสถาบันเกษตรกรกับผู้ประกอบการ เพื่อให้เกษตรกรขายผลผลิตได้ราคาที่เหมาะสม และผู้ประกอบการได้รับผลผลิตที่มีคุณภาพ

5) การประชาสัมพันธ์

5.1) สร้างเอกลักษณ์ของผลไม้จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นที่เชื่อถือในตลาดทั่วไป

5.2) ประชาสัมพันธ์จตุรรวบรวม แหล่งรับซื้อ ข้อมูลผู้ติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์ ผ่านเว็บไซต์สำนักงานเกษตรจังหวัดหรือแผนพับ หรือป้าย แผนที่นำทางในห้องที่

5.3) จัดกิจกรรมกระตุ้นการจำหน่าย-บริโภคผลไม้ เช่น จัดงานวันบริโภคผลไม้ในแต่ละภูมิภาค ประชาสัมพันธ์ผลไม้คุณภาพ และการเก็บรักษาที่ถูกต้องแก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภคผลไม้

5.3) ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการบริโภคผลไม้ให้มากขึ้น เพื่อเสริมสร้างอนามัยและสุขภาพที่ดีของคนไทย เนื่องจากผลไม้เป็นแหล่งของเส้นใยอาหารและวิตามิน

6) การบริหารงานส่งเสริมและพัฒนาการผลิตผลไม้

6.1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในแหล่งปลูกไม้ผลสำคัญ ให้มีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรคและโอกาส จัดทำแผนแม่บทพัฒนาผลไม้ ภายใต้การสนับสนุนแบบบูรณาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.2) ใช้กลไกของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากสินค้าเกษตรระดับจังหวัด คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานในระดับต่างๆ จัดทำแผนบูรณาการร่วมกัน

6.3) พัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีความรู้ความสามารถ ในการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรผู้ผลิต และสถาบันเกษตรกรอย่างทั่วถึง

สาระและขั้นตอนการดำเนินการ

หลักการและเหตุผล

ผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ คือ ทุเรียน เงาะ มังคุด และลองกอง จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญได้แก่ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ระนอง พังงา สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ผลไม้ภาคใต้จะออกสู่ตลาดตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงตุลาคมของแต่ละปี โดยผลผลิต

จะออกสู่ตลาดมากในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน และในปี 2552 คาดว่าจะมีผลผลิตผลไม้ทั้ง 4 ชนิด รวมทั้งสิ้น 677,548 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 48.8 และออกสู่ตลาดมากในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ประกอบกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น ค่าครองชีพที่สูงขึ้น เศรษฐกิจโลกตกต่ำ ส่งผลกระทบต่อการตลาดและราคาผลไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ผลไม้ออกพร้อมๆ กัน หรือช่วงผลไม้กระจุกตัว (Peak) อาจเกิดปัญหาผลผลิตล้นตลาด และราคาตกต่ำขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมี การบริหารจัดการผลผลิตผลไม้ให้กระจายสู่ตลาดต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว

กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ ได้วางแผนบริหารจัดการผลไม้ทั้งระบบ โดยในส่วนของภาคใต้ ปี 2552 ให้จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตผลไม้ที่สำคัญของภาคใต้บูรณาการแผนบริหารจัดการผลไม้ ปี 2552 ของจังหวัดภายใต้กลไกการบริหารจัดการของคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด เพื่อรองรับสถานการณ์การผลิตและการตลาดของผลไม้ภาคใต้ในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมาก (ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - กันยายน 2552) โดยจัดทำเป็นแผนบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552 ซึ่งจะมีการดำเนินการบริหารจัดการผลไม้ใน 3 แนวทางคือ (1) ตามกลไกตลาดปกติ (2) การบริหารจัดการโดยใช้งบประมาณของจังหวัด (3) การบริหารจัดการที่จังหวัดเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากส่วนกลาง

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 จังหวัดสงขลา ในฐานะผู้แทนเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้และกรมส่งเสริมการเกษตร ได้ประสานงานจังหวัดและหน่วยงานเกี่ยวข้องจัดทำข้อมูลเอกภาพประมาณการผลิตไม้ผล จัดทำแผนฯ ในลักษณะบูรณาการ และประสานงานเพื่อสรุปแผนบริหารจัดการผลไม้ในภาพรวมของแหล่งผลิตส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรและคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในส่วนที่ขอสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากส่วนกลางนั้น ได้รวบรวมจัดทำเป็นโครงการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552 เสนอต่อคณะอนุกรรมการพิจารณาแนวทาง การพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ทั้งระบบ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2552 เพื่อพิจารณากลับกรองและคณะอนุกรรมการฯ ได้ให้นำโครงการที่ผ่านความเห็นชอบแล้วเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2552 ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้เห็นชอบและให้นำเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ซึ่งได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2552 ให้ดำเนินการ โครงการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552

วัตถุประสงค์

เพื่อบริหารจัดการผลผลิตผลไม้ในภาคใต้ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และป้องกันการเกิดปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ

เป้าหมาย

ดำเนินการบริหารจัดการผลไม้ จำนวน 81,010 ตัน แยกตามชนิดผลไม้ 4 ชนิด ดังนี้

1) ทูเรียน 3,500 ตัน ดำเนินการโดยจังหวัดสงขลา 500 ตัน และยะลา 3,000 ตัน

2) เงาะ 24,880 ตัน ดำเนินการโดยจังหวัดชุมพร 2,500 ตัน สุราษฎร์ธานี 15,500 ตัน นครศรีธรรมราช 5,000 ตัน สงขลา 500 ตัน ยะลา 580 ตัน และนราธิวาส 800 ตัน

3) มังคุด 19,890 ตัน ดำเนินการโดยจังหวัดชุมพร 8,900 ตัน สุราษฎร์ธานี 3,600 ตัน นครศรีธรรมราช 5,000 ตัน สงขลา 500 ตัน ยะลา 890 ตัน และนราธิวาส 1,000 ตัน

4) ลองกอง 32,740 ตัน ดำเนินการโดยจังหวัดชุมพร 10,100 ตัน สุราษฎร์ธานี 3,800 ตัน สงขลา 2,000 ตัน ปัตตานี 4,760 ตัน ยะลา 5,630 ตัน และนราธิวาส 6,450 ตัน

ขั้นตอนดำเนินการ

1. จัดประชุมสัมมนาการบริหารจัดการไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้ โดยสำนักส่งเสริมและ พัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 จัดประชุมสัมมนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2552 ด้านการจัดทำ ข้อมูลเอกภาพ การจัดทำแผนบริหารจัดการผลไม้เศรษฐกิจภาคใต้ บูรณาการแผนบริหารจัดการผลผลิตผลไม้ เศรษฐกิจภาคใต้ และการดำเนินงานตามโครงการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552

2. จัดทำข้อมูลเอกภาพ ประมาณการผลผลิตไม้ผล ปี 2552 โดยสำนักส่งเสริมและ พัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 ประสานงานสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 8 - 9 และสำนักงานเกษตรจังหวัด ในภาคใต้ ร่วมดำเนินการดังนี้

- สำรวจและปรับฐานข้อมูลการผลิตไม้ผลภาคใต้ ปี 2552 (ทุเรียน เงาะ มังคุดและลองกอง) ให้เป็นเอกภาพ และสอดคล้องกับสภาพการผลิตในพื้นที่

- จัดทำรายงานสถานการณ์การผลิตพืชเศรษฐกิจภาคใต้ เผยแพร่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดทำแผนและบูรณาการแผนบริหารจัดการผลไม้เศรษฐกิจ ปี 2552 ของจังหวัด ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลทางการเกษตรระดับจังหวัด

- ปรับแผนบริหารจัดการผลไม้ตามแบบสรุปแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาผลไม้

- นำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาผลไม้ โดยประชุมหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง เสนอแผน ป้องกันและแก้ไขปัญหาผลไม้ ผ่านความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วส่งให้สำนักส่งเสริมและ พัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 และกรมส่งเสริมการเกษตร

4. บูรณาการแผนบริหารจัดการผลผลิตผลไม้เศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2552 โดยสำนักส่งเสริม และพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 กรมส่งเสริมการเกษตร ประมวลแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาผลไม้ปี 2552 ของจังหวัดในภาคใต้ โดยแยกรายชนิดผลไม้ ระบุปริมาณผลผลิตทั้งหมดในจังหวัด เป้าหมายผลผลิตที่ บริหารจัดการ โดยงบประมาณจังหวัด/ท้องถิ่น และเป้าหมายผลผลิตที่บริหารจัดการโดยงบประมาณ คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.)

5. สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 กรมส่งเสริมการเกษตร สรุปและจัดทำแผน ป้องกันและแก้ไขปัญหาผลไม้เศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2552 เสนอคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้

และคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการ โครงการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552

6. สำนักงานเกษตรจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด

6.1 บริหารจัดการคุณภาพผลผลิต

6.1.1. สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นค่าบริหารจัดการผลผลิตของศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน ในการรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรและจัดการคุณภาพผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดมาก

6.1.2 บริหารจัดการผลไม้ด้วยคุณภาพ สนับสนุนเงินจ่ายขาดให้แก่สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดชุมพร เป็นค่าจัดซื้ออะไหล่คุณภาพ เพื่อไม่ให้มีอะไหล่คุณภาพเข้าไปหมุนเวียนในระบบตลาด และนำไปผลิตปุ๋ยชีวภาพสนับสนุนให้แก่เกษตรกร

6.2 เร่งรัดกระจายผลผลิตออกนอกแหล่งผลิต

6.2.1 การเร่งกระจายผลผลิตออกนอกพื้นที่ภาคใต้

1) สนับสนุนการขนส่งให้แก่สถาบันเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการเร่งระบายผลผลิตช่วงที่ออกมาก

2) สนับสนุนกล่องบรรจุภัณฑ์ลองกองและมังคุด เพื่อการระบายผลผลิตของเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นในช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดมากและยังเป็นการกระตุ้นมาตรการเร่งรัดการกระจายผลผลิตออกนอกพื้นที่ให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

6.2.2) เพิ่มสภาพคล่องในการรับซื้อ-ขายผลไม้ผ่านศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน โดยสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนให้แก่ศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กู้ยืมเงินปลอดดอกเบี้ย ผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

6.3 ส่งเสริมการตลาดและบริโภคผลไม้ โดยให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการรณรงค์ส่งเสริมการตลาดและบริโภคผลไม้ภาคใต้

7. เฝ้าระวัง ติดตาม รายงานสถานการณ์และผลการดำเนินงาน โครงการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552 โดยการ

7.1 จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวัง ติดตาม รายงานสถานการณ์ผลไม้ (War room) จังหวัดและเขต พร้อมแต่งตั้งคณะเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยมีการประสานงานกับสำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกำหนดวิธีปฏิบัติงาน รูปแบบการรายงานผ่านระบบไอทีเพื่อความรวดเร็วและประหยัด

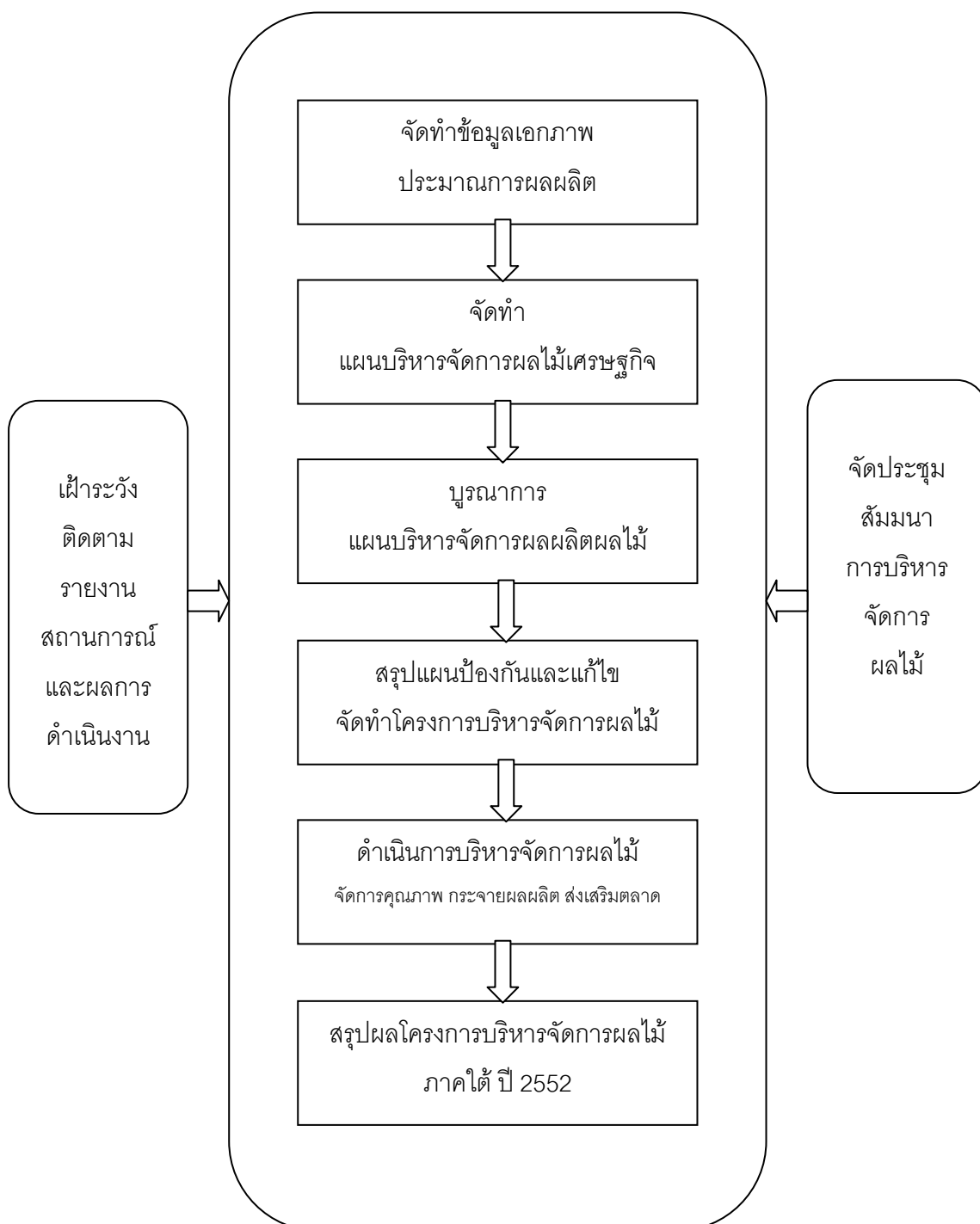
7.2 ศูนย์ปฏิบัติการ (War room) จังหวัด เฝ้าระวัง ติดตาม วิเคราะห์สถานการณ์ผลไม้และติดตามผลการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552 รายงานต่อกรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านศูนย์ปฏิบัติการ (War room) เขต

7.3 ศูนย์ปฏิบัติการ (War room) เขตประสานและเชื่อมโยงกับศูนย์ปฏิบัติการ (War room) จังหวัด วิเคราะห์และสรุปข้อมูลสถานการณ์ภาพรวมของแหล่งผลิตและผลการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้

ปี 2552 รายงานต่ออธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านศูนย์ปฏิบัติการ (War room) ส่วนกลาง และเผยแพร่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8. สรุปผลโครงการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552 โดยให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้แทนสถาบันเกษตรกรที่ร่วมโครงการ ร่วมสรุปผลการดำเนินงาน โครงการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552 และพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนดำเนินการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552

ความยุ่งยากในการดำเนินการ

1. การดำเนินการในลักษณะบูรณาการทั้งภายในหน่วยงานระหว่างกลุ่ม/ฝ่ายต่างๆ และภายนอกหน่วยงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน ทำให้ต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลในการร่วมบริหารจัดการผลไม้เชิงระบบ
2. การจัดทำข้อมูลเอกภาพ การผลิตผลไม้ มีฐานข้อมูลและระบบการจัดการข้อมูลไม่เหมือนกัน ทำให้บางหน่วยงานไม่ยอมรับข้อมูลเอกภาพ จึงต้องจัดประชุมหลายครั้งและปรับข้อมูลด้วยกัน
3. การประมาณการผลผลิตล่วงหน้า ให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและเที่ยงตรง ต้องดำเนินการในช่วงผลไม้ออกดอกและติดผลซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ทำให้ไม่สามารถกำหนดแผนการประมาณการผลผลิตได้อย่างชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเป็นไปตามแผนได้
4. การบูรณาการแผนบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาผลไม้ภาคใต้ ต้องเร่งดำเนินการให้ทันตามฤดูกาล แต่หลายจังหวัดจัดทำแผนบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาผลไม้ล่าช้าไม่เป็นไปตามที่กำหนด และมีข้อมูลไม่ครบถ้วน
5. ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามโครงการบริหารจัดการผลไม้ ของเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ยังเข้าใจไม่ชัดเจน ทำให้ต้องติดต่อชี้แจงตลอดช่วงเวลาการบริหารจัดการผลไม้
6. การรายงานสถานการณ์/ผลการดำเนินงานต้องรายงานทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ ในขณะที่รูปแบบการรายงานมีการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาโปรแกรมระบบจัดการข้อมูลสารสนเทศยังไม่พร้อมต่อการใช้งานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระยะเวลาที่ดำเนินการ

การจัดทำรายงานผลการบริหารจัดการไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2552 ได้ดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม 2553 – มิถุนายน 2553 ดังนี้

1. เตรียมการและวางแผนการจัดทำรายงาน	มีนาคม 2553
2. จัดทำโครงร่างการจัดทำรายงาน	เมษายน 2553
2. รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง	เมษายน 2553
3. จัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล	เมษายน-พฤษภาคม 2553
4. สรุปผล	พฤษภาคม 2553
5. จัดทำรายงานผล	มิถุนายน 2553

ผลสำเร็จของงาน

ผลสำเร็จของงานเชิงปริมาณ

ผลมาตรการที่ 1 บริหารจัดการคุณภาพผลผลิต

1.1) การดำเนินงานของศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส ได้เปิดศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชนรวม 55 ศูนย์ ซึ่งเป็นศูนย์ที่ตั้งในพื้นที่ที่มีผลผลิตมาก และที่สามารถรวบรวมผลผลิตจากศูนย์ใกล้เคียงได้ โดยสามารถรวบรวมผลผลิตผลไม้ได้แก่ เงาะ ทุเรียน มังคุดและ ลองกอง จากเกษตรกรและจัดการคุณภาพผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวในช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดมาก ได้ปริมาณผลผลิต รวม 8,017.5 ตัน (ร้อยละ 49.7 ของเป้าหมาย) ซึ่งแยกรายจังหวัดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ยะลา 6,111.2 ตัน ปัตตานี 973.8 ตัน นราธิวาส 781.4 ตัน และสงขลา 151.1 ตัน

1.2) การบริหารจัดการผลไม้อ้อยคุณภาพ ดำเนินการเฉพาะเงาะอ้อยคุณภาพในจังหวัดชุมพร ซึ่ง จังหวัดชุมพรมีระบบการบริหารจัดการผลไม้ที่มีประสิทธิภาพทำให้เงาะอ้อยคุณภาพมีปริมาณไม่เพียงพอ สถานที่พัฒนาที่ดินจังหวัดชุมพรไม่สามารถจัดซื้อไปผลิตปุ๋ยชีวภาพได้

ผลมาตรการที่ 2 เร่งรัดกระจายผลผลิตออกนอกแหล่งผลิต

2.1) การเร่งกระจายผลผลิตออกนอกพื้นที่ภาคใต้

2.1.1) สถาบันเกษตรกรสามารถระบายผลผลิตช่วงที่ออกมาก ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน ได้แก่เงาะ ทุเรียน มังคุดและลองกอง ปริมาณผลผลิตรวมที่ระบายออกจำนวน 41,030.7 ตัน (ร้อยละ 65.3 ของเป้าหมาย) ซึ่งแยกรายจังหวัดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ชุมพร 17,638.5 ตัน สุราษฎร์ธานี 12,375.0 ตัน ยะลา 5,377.9 ตัน นครศรีธรรมราช 3,942.4 ตัน ปัตตานี 783.2 ตัน นราธิวาส 765.8 ตัน และสงขลา 148.0 ตัน

2.1.2) จังหวัดชุมพรและสุราษฎร์ธานีได้ จัดซื้อกล่องกระดาษบรรจุ ลองกอง/มังคุด และ ตะกร้าบรรจุผลไม้สนับสนุนสถาบันเกษตรกรเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งผลผลิต โดยจังหวัดชุมพร ได้จัดซื้อกล่องกระดาษบรรจุลองกองจำนวน 400,000 กล่อง และจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้จัดซื้อตะกร้าบรรจุผลไม้จำนวน 35,520 ตะกร้า

2.2) การเพิ่มสภาพคล่องในการรับซื้อ - ขายผลไม้ผ่านศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน จังหวัด ปัตตานีและยะลาได้รับการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนให้แก่ศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน กู้ยืมเงินปลอด ดอกเบี้ยผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้แก่ศูนย์คัดแยกผลไม้ ชุมชนจำนวน 7 ศูนย์ วงเงินรวม 2,300,000 บาท จัดซื้อขายผลไม้

3. ตามโครงการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ สามารถกระจายผลผลิตผลไม้ได้แก่ เงาะ ทุเรียน มังคุดและลองกองออกนอกแหล่งผลิตในช่วง ผลผลิตระจุกตัว รวม 49,048.2 ตัน (ร้อยละ 60.5 ของเป้าหมาย) ซึ่งแยกรายจังหวัดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ชุมพร 17,638.5 ตัน สุราษฎร์ธานี 12,375.0 ตัน ยะลา 11,489.0 ตัน นครศรีธรรมราช 3,942.4 ตัน ปัตตานี 1,757.0 ตัน นราธิวาส 1,547.3 ตัน และสงขลา 299.1 ตัน

ตารางที่ 1 สรุปผลการดำเนินงาน โครงการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552

มาตรการ / จังหวัด	เป้าหมาย	ผลงาน	ร้อยละ
1. มาตรการบริหารจัดการคุณภาพการผลิต (ตัน)	18,130	8,017.5	44.2
1.1 บริหารจัดการผลผลิตของศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน (ตัน)	16,130	8,017.5	49.7
สงขลา	2,500	151.1	6.0
ปัตตานี	2,380	973.8	40.9
ยะลา	7,100	6,111.2	86.1
นราธิวาส	4,150	781.4	18.8
1.2 บริหารจัดการผลไม้ด้วยคุณภาพ (ตัน)	2,000	0.0	0.0
ชุมพร	2,000	0.0	0.0
2. มาตรการเร่งรัดกระจายผลผลิตออกนอกแหล่งผลิต (ตัน)	62,880	41,030.7	65.3
2.1 เร่งกระจายผลผลิตออกนอกพื้นที่ภาคใต้ (ตัน)	62,880	41,030.7	65.3
ชุมพร	19,500	17,638.5	90.5
สุราษฎร์ธานี	22,900	12,375.0	54.0
นครศรีธรรมราช	10,000	3,942.4	39.4
สงขลา	1,000	148.0	14.8
ปัตตานี	2,380	783.2	32.9
ยะลา	3,000	5,377.9	179.3
นราธิวาส	4,100	765.8	18.7
2.2 จัดซื้อกล่อง/ตะกร้าบรรจุผลไม้ (กล่อง/ตะกร้า)	755,520	435,520	57.6
ชุมพร	500,000	400,000	80.0
สุราษฎร์ธานี	35,520	35,520	100.0
สงขลา	25,000	0	0.0
นราธิวาส	195,000	0	0.0
2.3 เพิ่มสภาพคล่องการซื้อ-ขายผลไม้ผ่านศูนย์คัดแยก (ศูนย์)	80	7	8.8
ปัตตานี	15	3.0	20.0
ยะลา	40	4.0	10.0
นราธิวาส	25	0.0	0.0
3. การกระจายผลผลิตรวมทุกมาตรการ (ตัน)	81,010	49,048.2	60.5
ชุมพร	21,500	17,638.5	82.0
สุราษฎร์ธานี	22,900	12,375.0	54.0
นครศรีธรรมราช	10,000	3,942.4	39.4
สงขลา	3,500	299.1	8.5
ปัตตานี	4,760	1,757.0	36.9
ยะลา	10,100	11,489.0	113.8
นราธิวาส	8,250	1,547.3	18.8

ผลสำเร็จของงานเชิงคุณภาพ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการผลไม้ ได้มีการบูรณาการในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาผลไม้ร่วมกัน โดยผ่านกลไกคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด ทำให้มีแผนการบริหารจัดการผลไม้ของจังหวัด ทั้งที่สามารถดำเนินการได้เองโดยใช้งบประมาณของจังหวัดและท้องถิ่น และแผนจังหวัดที่จำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนกลาง
2. ช่องทางการกระจายผลไม้ขององค์กรเกษตรกรชาวสวนผลไม้ ไปยังตลาดต่างๆ เพิ่มขึ้นในจังหวัดปลายทางทั่วประเทศ โดยสามารถซื้อขายกับผู้ประกอบการโดยตรง
3. เกษตรกรชาวสวนผลไม้จำหน่ายผลไม้ได้ราคาสูงกว่าราคาในตลาดทั่วไปเฉลี่ย 2.50 บาทต่อกิโลกรัม ส่งผลให้เกษตรกรชาวสวนผลไม้มีรายได้เพิ่มขึ้น จากการจำหน่ายผลไม้ผ่านโครงการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ รวม 49,048.2 ตัน ราคาจำหน่ายสูงกว่าราคาในตลาดทั่วไปเฉลี่ย 2.50 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น 122,620,500 ล้านบาท
4. เกษตรกรชาวสวนผลไม้มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552 ทำให้ไม่มีการชุมนุมประท้วงเรียกร้องราคาผลผลิตตกต่ำ

การนำไปใช้ประโยชน์

1. สำนักงานเกษตรจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระบบการจัดการข้อมูลเอกภาพ ปริมาณ การผลิตผลไม้เศรษฐกิจภาคใต้และข้อมูลประมาณการผลผลิตล่วงหน้า ใช้ประกอบการตัดสินใจกำหนดมาตรการ/แผนป้องกันและแก้ไขปัญหาผลไม้ราคาตกต่ำ
2. จังหวัดมีแผนบริหารจัดการผลไม้เศรษฐกิจที่เกิดจากการบูรณาการทุกหน่วยงาน ทั้งเกษตร พาณิชยกรรม ภาคไทย และอื่น ๆ ใช้ดำเนินการและสนับสนุนการดำเนินงานสถาบันเกษตรกร
3. สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถระบายผลผลิตผลไม้ช่วงที่ออกมากไปยังตลาดปลายทางนอกพื้นที่ภาคใต้ สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และป้องกันการเกิดปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ
4. ใช้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการผลไม้เศรษฐกิจในปีต่อไป ทั้งการกำหนดแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้เพื่อการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นและระยะยาว โดยในระยะยาวใช้กำหนดแผนแม่บทในการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ขณะเดียวกันในระยะสั้นใช้จัดทำโครงการบริหารจัดการผลไม้ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผลไม้ ด้วยการบูรณาการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาผลไม้จากทุกภาคส่วน
5. เป็นต้นแบบการทำงานเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันเกษตรกรในการบริหารจัดการพืชเศรษฐกิจต่างๆ

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค

1. การจัดทำข้อมูลเอกภาพ และจัดทำข้อมูลคาดคะเนปริมาณผลผลิต ยังไม่ตรงตามความเป็นจริง เนื่องจากเวลาจัดทำสั้น ใช้ข้อมูลปีเก่ามาเป็นฐานข้อมูล และช่วงเวลาจัดทำข้อมูลล่าช้าไม่สอดคล้องกับฤดูกาลผลไม้ในแต่ละพื้นที่
2. ไม่มีข้อมูลด้านการตลาด โดยเฉพาะข้อมูลคู่ค้าเดิมหรือตลาดเดิมที่ได้ซื้อ-ขายผลไม้กับเกษตรกรในจังหวัด ทำให้ไม่ทราบความต้องการของตลาดเดิม และไม่มีข้อมูลสำหรับหาตลาดใหม่
3. การกำหนดเป้าหมาย และจัดทำแผนบริหารจัดการผลไม้ ยังไม่มีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ขาดการประสานจากหน่วยงานเจ้าภาพ และช่วงเวลาประสานงานกับผลลัพธ์ที่ทำให้ปฏิบัติมีความกระชั้นชิด
4. การสนับสนุนสถาบันเกษตรกรร่วมบริหารจัดการผลไม้ ยังขาดสภาพคล่องในการบริหารปริมาณผลผลิต เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้และประสบการณ์ ไม่มีแหล่งเงินทุน และไม่มีแหล่งกระจายผลผลิต
5. การกำหนดเกรด/คุณภาพไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และไม่สอดคล้องกับการรับซื้อของตลาด
6. ขาดการจัดการด้านการตลาดปลายทางให้กับองค์กร/สถาบันเกษตรกร
7. การส่งเสริมการตลาดและบริโภคผลไม้ภาคใต้ ยังมีการประชาสัมพันธ์บริโภคผลไม้น้อยและไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ
8. กลไกคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด ยังไม่มีเอกภาพในการบริหารจัดการร่วมกับภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดทำข้อมูลผลไม้ให้เป็นเอกภาพ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตรร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนี้
 - ปรับฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้ตาม ทบก.01 จัดทำแปลงคาดคะเนผลผลิตผลไม้รายชนิด ๆ ละ 2 แปลง/หมู่บ้าน และสนับสนุนคำตอบแทนเกษตรกรรายงานข้อมูลทุกระยะ
 - จัดทำฐานข้อมูลและคาดคะเนผลผลิตผลไม้องค์กรเกษตรกร โดยจัดระบบข้อมูลรายบุคคลสำหรับสมาชิกองค์กรเกษตรกร ด้านปริมาณ คุณภาพและต้นทุนการผลิตของผลไม้รายชนิด
 - จัดทำข้อมูลตลาดผลไม้ ระบบข้อมูลผู้ประกอบการที่รับซื้อผลไม้รายชนิดในจังหวัด
 - เฝ้าระวัง ติดตาม และรายงานสถานการณ์ผลไม้ในช่วงเก็บเกี่ยวผ่านระบบไอทีเพื่อความรวดเร็ว และประหยัด
2. บูรณาการแผนบริหารจัดการผลไม้

- คณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด เป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการและกำกับดูแลการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลไม้ในพื้นที่ ควรจัดทำแผนแม่บทในการแก้ไขปัญหา วางเป้าหมาย ร่วมจัดทำแผนทั้งกลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มปรับปรุงคุณภาพ สหกรณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และหน่วยงานเกี่ยวข้อง

3. การพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกรและเครือข่าย

- พัฒนาคำรู้ความสามารถการบริหารจัดการองค์กร ด้านการตลาดและบัญชี
- จัดหาแหล่งกระจายผลผลิต โดยจัดตั้งองค์กร/ศูนย์กระจายสินค้าให้ทำงานอย่างต่อเนื่อง
- สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนแก่สถาบันเกษตรกร ไม่คิดดอกเบี้ย
- สนับสนุนอุปกรณ์ บรรจุภัณฑ์ ให้เพียงพอและเหมาะสมกับชนิดพืช

4. การพัฒนาคุณภาพผลไม้

- ส่งเสริมระบบการจัดการคุณภาพไม้ผล (GAP) และพัฒนาระบบการรับรองผลผลิต GAP ระดับจังหวัด ประเทศและสากล

- ถ่ายทอดกระบวนการจัดการด้านคุณภาพ ทั้งการฝึกอบรม GAP ไม้ผล ศึกษาดูงาน แปลง GAP และจัดทำคู่มือเกษตรกร

- สนับสนุนเงินอุดหนุนเกษตรกรที่ได้รับการรับรองผลผลิต (GAP)
- กำหนดเกรดผลไม้ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ระหว่างหน่วยงานวิชาการ เกษตรกร ผู้ผลิตและผู้ประกอบการที่รับซื้อผลผลิต

5. กระจายผลผลิตออกนอกแหล่งผลิต

- จัดหาตลาดปลายทางให้กับองค์กรเกษตรกร โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง(พาณิชย์จังหวัด การค้าภายใน ผู้ว่าราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนักการเมือง) ตั้งศูนย์บริการข้อมูลการตลาด ช่วยจัดจุดกระจายสินค้าและขยายตลาดไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฯลฯ

- ขยายโอกาสทางการตลาด ตามคุณภาพสินค้าของเกษตรกร
- เพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งถึงผู้บริโภคทันเวลาพอดี โดยสนับสนุน ขานพาหนะ การลำเลียงขนส่งตามกลุ่มกิจกรรม หรือเอกชนบริการขนส่งอย่างยุติธรรม

- สนับสนุนการกระจายผลผลิตในช่วงวิกฤต(ช่วงผลผลิตมาก) โดยสนับสนุนค่าเช่าอาคารตลาด (คนขาย ขนย้าย จัดเก็บ ฯลฯ) ทั้งนี้ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสมกับชนิดไม้ผล

- กำหนดราคาตามเกรดผลไม้ เพื่อส่งเสริมให้มีการคัดแยกคุณภาพ

6. การส่งเสริมการตลาดและบริโภคผลไม้ภาคใต้

- ประชาสัมพันธ์ รมรณรงค์บริโภคผลไม้ ตรงฤดูกาล
- กระจายจุดจำหน่ายทั่วประเทศ (ภาคอีสาน นครสวรรค์ เชียงใหม่)
- จัดคาราวานผลไม้ภาคใต้สู่ กทม. ภาคเหนือ อีสาน
- จัดเทศกาลกินผลไม้ภาคใต้ / งานวัดกินผลไม้ต่างถิ่น

7. กลไกคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด

- บูรณาการบริหารจัดการผลไม้ทุกชั้นตอน โดยหน่วยงานเกี่ยวข้องต้องมีเอกภาพ และประสานงานต่อเนื่อง

- จัดตั้ง Fruit Board ระดับจังหวัด ภาคประชาชนร่วมเป็นกรรมการ และตั้งอนุกรรมการเพิ่มเติม ตามความเหมาะสม

ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ

สัดส่วนของผลงานร้อยละ 100 ที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2552. แนวทางการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2552.

(อัครา)

กิ่งพร ทองใบ. 2544. “แนวคิดและทฤษฎีการบริหาร”. น.5-6 ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารการส่งเสริมการเกษตร. หน่วยที่ 1 สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ดิเรก ทองอร่าม. 2545. การวิเคราะห์และการวางแผนเพื่อการผลิตพืช. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนางานบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ครั้งที่ 3 2-6 สิงหาคม 2545 กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (อัครา)

ลพ ภาภูตานนท์. 2545. “ไม้ผล”. น. 435- 469 เอกสารการสอนชุดวิชาพืชเศรษฐกิจ หน่วยที่ 14 สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ศักดิ์ดา เสนารักษ์. 2542. โครงสร้างการบริหารธุรกิจและระบบการทำงานองค์กร. เอกสารประกอบการฝึกอบรมวิทยากรด้านการบริหารธุรกิจเกษตรระดับท้องถิ่น 14-17 กันยายน 2542. ณ โรงแรมไดมอนด์พลาซ่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. (อัครา)

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 จังหวัดสงขลา. 2552. สถานการณ์การผลิตผลไม้เศรษฐกิจภาคใต้ ปี 2552 เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาสรุปข้อมูลผลไม้เอกภาพและการเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ผลผลิตผลไม้ภาคใต้ 15 - 16 มิถุนายน 2552. ณ โรงแรมเอเซีย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. (อัครา)